

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 16. januar 2024

Sag BS-18386/2023-HJR

(1. afdeling)

Lolland Kommune

(advokat Sissel Victoria Egede-Pedersen)

mod

Kommuneqarfik Sermersooq

(advokat Anders Valentiner-Branth)

og

Sag BS-18652/2023-HJR

Randers Kommune

(advokat Birgitte Pedersen)

mod

Kommuneqarfik Sermersooq

(advokat Anders Valentiner-Branth)

Biintervenient i begge sager til støtte for Lolland Kommune og Randers

Kommune: Kommunernes Landsforening

(advokat Sissel Victoria Egede-Pedersen)

I tidligere instans er afsagt dom af Vestre Landsrets 11. afdeling den 24. marts 2023 (BS-45495/2021-VLR og BS-45497/2021-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Oliver Talevski, Lars Apostoli og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande mv.

Appellanten, Lolland Kommune, har gentaget sine påstande om frifindelse for Kommuneqarfik Sermersooqs betalingskrav og om, at Kommuneqarfik Sermersooq skal anerkende at være rette betalingskommune for A, og at Kommuneqarfik Sermersooq dermed er forpligtet til at afholde udgifter vedrørende ydelser til ham.

Appellanten, Randers Kommune, har gentaget sine påstande om frifindelse for Kommuneqarfik Sermersooqs betalingskrav og om, at Kommuneqarfik Sermersooq skal anerkende at være rette betalingskommune for B, og at Kommuneqarfik Sermersooq dermed er forpligtet til at afholde udgifter vedrørende ydelser til ham.

Indstævnte, Kommuneqarfik Sermersooq, har i begge sager påstået stadfæstelse.

Kommuneqarfik Sermersooqs betalingskrav for Højesteret mod Lolland Kommune angår udgifter vedrørende A i perioden efter den 10. februar 2018 og indtil udgangen af 2019 på i alt 2.413.851 kr., som bestemt af landsretten. Kravet angår Region Sjællands opkrævninger på 1.244.328 kr. for udgifter til ophold på Institution X, opkrævninger fra Region Nordjylland på 1.087.671 kr. for udgifter til ophold på Institution Y og opkrævninger fra Lolland Kommune på 111.852 kr. for pensionsydelse.

Kommuneqarfik Sermersooqs betalingskrav for Højesteret mod Randers Kommune angår udgifter vedrørende B i perioden efter den 10. februar 2018 og indtil udgangen af 2019 på i alt 2.769.390 kr., som bestemt af landsretten. Kravet angår Region Sjællands opkrævninger på 2.534.936 kr. for udgifter til ophold på Institution X og opkrævninger fra Lolland Kommune på i alt 261.454 kr. for pensionsydelse.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagernes baggrund og problemstillinger

Tvillingebrødrene A og B blev ved Nuuk Kredsrets dom af 14. oktober 2010 fundet skyldige i overtrædelse af den grønlandske kriminallov for bl.a. forsøg på manddrab. De blev begge idømt anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap i Danmark. Efter dommen blev A og B visiteret

til anbringelse på en sikret afdeling på Region Midtjyllands institution Institution Z i Hedensted Kommune. Brødrene havde indtil da haft bopæl i Kommuneqarfik Sermersooq.

Ved dom afsagt af Retten i Horsens den 2. april 2014 blev A og B fundet skyldige i bl.a. vold, og de blev idømt anbringelse på institution for personer med vidtgående psykiske handicap. På tidspunktet for byrettens dom var A anbragt på Region Sjællands institution Institution X i Lolland Kommune, og B var anbragt på Region Midtjyllands institution Institution Æ i Randers Kommune.

For Højesteret angår sagerne, om Kommuneqarfik Sermersooq er forpligtet til at betale udgifterne til anbringelsen af A og B på institutioner i Danmark efter byrettens dom af 2. april 2014.

Hvis Kommuneqarfik Sermersooq ikke er betalingspligtig, er spørgsmålet, om Kommuneqarfik Sermersooq kan kræve, at Lolland Kommune refunderer de udgifter, som er afholdt til As anbringelse, og at Randers Kommune refunderer de udgifter, som er afholdt til Bs anbringelse. For Højesteret angår betalingskravene alene de udgifter, som er afholdt i perioden efter den 10. februar 2018 og indtil udgangen af 2019.

Betalingspligten

Lolland Kommune og Randers Kommune har anført, at Kommuneqarfik Sermersooq også efter byrettens dom af 2. april 2014 skal betale udgifterne til A og Bs ophold på institution i Danmark. Kommunerne har henvist til, at de grønlandske myndigheder afholdt udgifterne til anbringelsen i Danmark i henhold til visitation på baggrund af Nuuk Kredsrets dom af 14. oktober 2010, at den danske straffedom ikke indebar en ny visitation, og at anbringelsen af A og B således fortsatte i et ubrudt forløb.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, har en opholdskommune pligt til at yde hjælp. Bestemmelsen indebærer bl.a. pligt til at afholde udgifter til ophold på en institution efter servicelovens § 108. Efter retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 1 og 2, har en opholdskommune ret til refusion af sin andel af udgifter til hjælp efter bl.a. serviceloven, når den tidligere opholdskommune eller anden offentlighed myndighed har medvirket til, at en person får ophold på en institution efter servicelovens § 108.

Retssikkerhedsloven gælder ikke for Grønland, jf. lovens § 90, stk. 1, og loven giver derfor ikke hjemmel til, at Kommuneqarfik Sermersooq pålægges at betale for A og Bs ophold på institution i Danmark.

Efter aftale med Grønlands hjemmestyre har socialministeren udstedt bekendtgørelse nr. 1389 af 12. december 2006 om besøgsrejser og ophold i Danmark eller Grønland i tilbud i boformer og den efterfølgende bekendtgørelse nr. 647 af 31. maj 2017 om døgnophold i tilbud i Danmark og Grønland. I disse bekendtgørelser er der fastsat regler om de grønlandske myndigheders betaling for ophold på institution i Danmark af personer fra Grønland.

Som nævnt blev A og B i 2011 anbragt på institution i Danmark. Grundlaget for anbringelsen af dem var Nuuk Kredsrets dom af 14. oktober 2010. Under deres ophold begik de bl.a. vold mod ansatte på det bosted, hvor de var anbragt, og de blev efter en straffesag ved Retten i Horsens dømt herfor. Ved denne straffedom af 2. april 2014 blev foranstaltningerne i medfør af Nuuk Kredsrets dom ophævet, og de blev begge i medfør af den danske straffelov dømt til anbringelse på institution for personer med vidtgående psykiske handicap, således at de efter kommunens bestemmelse kan overføres til sikret afdeling.

Højesteret finder, at efter Retten i Horsens' dom var grundlaget for anbringelsen af A og B ikke længere Nuuk Kredsrets dom, men den danske straffedom. Allerede som følge heraf finder de forannævnte bekendtgørelser ikke anvendelse. Det er uden betydning, at der ikke efter den danske straffedom skete en ny visitation, og at anbringelsen fortsatte i et ubrudt forløb.

Højesteret finder, at der ikke – som anført af Lolland Kommune og Randers Kommune – ud fra principperne i retssikkerhedsloven eller ud fra en analogi af bekendtgørelsen fra 2006 (eller den efterfølgende bekendtgørelse fra 2017) er grundlag for at pålægge Kommuneqarfik Sermersooq at betale udgifterne til A og Bs ophold på institution i Danmark efter den danske straffedom.

På den anførte baggrund, og da Lolland Kommune og Randers Kommunes synspunkter om ensartethed i Rigsfællesskabet eller rimelighedsbetragtninger ikke kan føre til en anden vurdering, kan Kommuneqarfik Sermersooq ikke pålægges at afholde udgifterne til anbringelsen af A og B efter den danske straffedom. Udgifterne hertil skal (med den modifikation vedrørende Institution X, der er beskrevet nedenfor) afholdes af Lolland Kommune og Randers Kommune, der på tidspunktet for den danske straffedom var opholdskommuner for A og B, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 1.

Højesteret tiltræder herefter, at Kommuneqarfik Sermersooq frifindes for de anerkendelsespåstande, som Lolland Kommune og Randers Kommune har nedlagt.

Betalingskravene

De grønlandske myndigheder blev opkrævet og betalte for anbringelsen af A og B i Danmark, og opkrævningerne fortsatte også efter den danske straffedom.

Højesteret tiltræder af de grunde, der er anført af landsretten, at det er godtgjort, at Kommuneqarfik Sermersooq endeligt har afholdt udgifterne.

Som anført var Kommuneqarfik Sermersooq ikke forpligtet til at betale udgifterne til anbringelsen af A og B efter den danske straffedom. De rette betalingskommuner var Lolland Kommune og Randers Kommune.

Højesteret finder, at Lolland Kommune skal tilbagebetale 111.852 kr., som kommunen uberettiget har opkrævet og fået betalt af Kommuneqarfik Sermersooq vedrørende A.

For så vidt angår de øvrige opkrævninger finder Højesteret, at Kommuneqarfik Sermersooq ved sine betalinger er indtrådt i de opkrævende myndigheders krav mod de rette betalingskommuner.

En betydelig del af Kommuneqarfik Sermersooqs betalingskrav mod Lolland Kommune og Randers Kommune angår opkrævninger fra Region Sjælland vedrørende anbringelsen af A og B på Institution X.

Driften af Institution X er objektivt finansieret, jf. nu § 1, stk. 4, § 22 og § 23 i bekendtgørelse nr. 1364 af 28. november 2023 om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner. Udgifterne fordeles mellem alle danske kommuner efter folketal.

Den objektive finansiering indebærer, at hverken Lolland Kommune eller Randers Kommune kunne opkræves udgifter til B og As ophold på Institution Xs sikrede afdeling. Den opkrævende myndighed, Region Sjælland, havde derfor ikke et krav mod Lolland Kommune og Randers Kommune, som Kommuneqarfik Sermersooq kan anses for at være indtrådt i. De to danske kommuner må herefter frifindes for krav vedrørende Kommuneqarfik Sermersooqs betalinger til Region Sjælland for ophold på Institution X. Disse krav er i sagen mod Lolland Kommune på 1.244.328 kr. og i sagen mod Randers Kommune på 2.534.936 kr.

De øvrige dele af betalingskravene svarer ubestridt til de krav, som de opkrævende myndigheder kunne rejse mod Lolland Kommune og Randers Kommune som de rette betalingskommuner. Det drejer sig i sagen mod Lolland Kommune om Kommuneqarfik Sermersooqs betalinger på i alt 1.087.671 kr. og i sagen mod Randers Kommune på i alt 261.454 kr.

På den anførte baggrund finder Højesteret, at Lolland Kommune til Kommuneqarfik Sermersooq skal betale 1.199.523 kr., og at Randers Kommune til Kommuneqarfik Sermersooq skal betale 261.454 kr.

Konklusion

Højesteret tiltræder, at Kommuneqarfik Sermersooq frifindes for de nedlagte anerkendelsespåstande.

Lolland Kommune skal til Kommuneqarfik Sermersooq betale 1.199.523 kr.
Randers Kommune skal til Kommuneqarfik Sermersooq betale 261.454 kr. Kravene forrentes som bestemt af landsretten.

Under hensyn til sagernes principielle karakter og udfald finder Højesteret, at ingen part skal betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til den anden part.

THI KENDES FOR RET:

Kommuneqarfik Sermersooq frifindes for Lolland Kommunes anerkendelsespåstand.

Lolland Kommune skal til Kommuneqarfik Sermersooq betale 1.199.523 kr. med procesrente fra den 10. februar 2021.

Kommuneqarfik Sermersooq frifindes for Randers Kommunes anerkendelsespåstand.

Randers Kommune skal til Kommuneqarfik Sermersooq betale 261.454 kr. med procesrente fra den 10. februar 2021.

Ingen part skal betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til den anden part.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.